

Remiss avseende förslag till Regional kulturplan för Skåne 2025-2028

Kultur- och fritidsnämndens yttrande

Kultur- och fritidsnämnden i Lunds kommun har beslutat att inkomma med följande yttrande över remiss om "Regional kulturplan för Skåne 2025-2028".

Den regionala kulturplanen för Skåne 2025-2028 är en aktualisering av föregående kulturplan, och har därför relativt få riktigt stora överraskningar. Detta till trots behöver vi påpeka att remisstiden var väldigt snålt tilltagen. Redan när remissen mottogs var egentlig deadline för beredning passerad för att hinna behandla ärendet i nämnd i tid för att skicka in det. En så kort remisstid möjliggör inte någon djupare involvering av medarbetare, verksamheter och lokala aktörer i det fria kulturlivet. I stället blir det en tjänstemannaprodukt – ofta producerad av samma personer som redan deltagit i remisskonferenser och dialoger.

Lund har under 2023 tagit fram fyra nya program för verksamheterna inom kultur- och fritidsnämndens område; ett ungdomsprogram, ett idrottsprogram, ett kulturprogram och ett biblioteksprogram. Vi konstaterar att mål och utvecklingsområden inom Lunds kommuns biblioteks- och kulturprogram ligger väl i linje med den regionala kulturplanen. Detta är positivt.

Övergripande synpunkter

Förslaget till reviderad regional kulturplan sammanfaller i tid med remissperioden för den statliga utredningen om kultursamverkansmodellen. Utredningen öppnar upp för förändringar i samverkansformerna mellan stat, kommun och region och kan innebära dramatiska förändringar eller nästan inga förändringar alls – allt beroende på hur den lokala dialogen och samarbetet mellan kommuner i regionen, och mellan kommuner och region, utvecklas.

Det förefaller som om den regionala kulturplanen inte alls förhåller sig

till detta. Det kanske är klokt att invänta en slutlig version från kulturdepartementet, men nog hade det känts vitalt och framåtsyftande med ett resonemang kring de möjligheter som öppnar sig och hur regionen ser framför sig att leda det utvecklingsarbetet.

Många förändringar kan nämligen göras redan innan staten processat sin utredning vidare, och en sådan hållning från Region Skåne skulle ses som modig och proaktiv.

Vi tror att de kommande åren kan komma att innebära en omfördelning av såväl makt som medel inom det offentliga kulturområdet. Regionalt utvecklingsarbete som bedrivs med både vertikal och geografisk variation bör uppmuntras. I Region Skåne finns redan flera initiativ där kommuner genom nod-avtal åtar sig att vara drivande inom ett fält. Lunds kommun är till exempel en litteraturnod i regionen. Lund står redo att åta sig mer av det regionala utvecklingsarbetet inom litteraturområdet och ställa sin kapacitet och kompetens inom området till förfogande för regionens övriga kommuner och aktörer. Men då krävs att regionen ser kraften och potentialen i att nyttja kommunernas kompetens och lägga verkligt mandat – och medel – bakom nodavtalen.

Vi tror att Region Skåne har mycket att vinna på att uppmuntra mellankommunal samverkan och decentraliserade modeller för utvecklingsarbete och stödfördelning. Malmö, Lund, Helsingborg och Kristianstad är regionens största städer och tillför alla helt unika värden till regionens kulturliv. Om samtliga dessa städer är det helt sant att påstå att de genom sina respektive satsningar inom kulturområdet bidrar till såväl de andra städerna i kvartetten, övriga kommuner i regionen och till den nationella kulturella infrastrukturen och mångfalden. Initiativ mellan regionens större städer, som innebär att regionens högre nytta ges företräde framför suboptimering och revirmarkeringar bör främjas ytterligare. Vi är starka var för sig, och vi är ännu starkare tillsammans.

I den regionala kulturplanen lyfts också det tvärregionala samarbetet inom Regionsamverkan Sydsverige fram som något positivt. Vi är eniga om att den typen av samarbeten är positiva, men menar att det är samverkan på lokal och kommunal nivå – gärna även över regiongränserna – som bör vara utgångspunkten. När Region Skåne prioriterar samverkan med de andra regionala organisationerna över att stärka de regionala nodernas förmåga att nå ut brett, menar vi att organisationen trampar snett.

Delaktighet och medskapande

Det är bra att kulturens betydelse för demokrati, yttrandefrihet och samhörighet lyfts liksom vikten av att människor oavsett förutsättningar ges tillgång till och möjlighet till delaktighet i kulturliv och samhälle. Kulturplanen nämner både inkludering och delaktighet som viktiga värden. Det kan dock finnas en poäng med att tydliggöra om det är delaktighet eller inkludering som avses. Handlar det om att inkludera människor i olika verksamheters befintliga ramar eller utvecklingsidéer om att låta människor själva vara delaktiga och sätta agendan på sina egna villkor?

Vidare är det bra att kulturens hälsofrämjande och sociala betydelse lyfts. Äldre är en viktig målgrupp, men även andra grupper, för vilka trösklarna är högre för att delta eller vara delaktiga kan vara värda att nämna, exempelvis personer med funktionsnedsättning. För dessa grupper kan deltagande i kulturverksamheter göra mycket stor skillnad. Ett exempel är bibliotekens uppsökande verksamhet i samverkan med omsorgsverksamheter för personer med funktionsnedsättning inom LSS-verksamheten.

Kulturens rum och platser

Vi noterar med glädje att medie- och informationskunnigheten (MIK) lyfts som en allt viktigare demokratifråga. Den regionala kulturplanen lyfter bibliotekens och studieförbundens viktiga roll när det handlar om att öka den digitala kompetensen och bidra till digital delaktighet i samhället. Detta är emellertid inte möjligt utan samverkan med andra samhällsaktörer som myndigheter, kommuner och näringsliv. Bibliotekens och studieförbundens arbete bör ses som en del i ett brett, samlat arbete för att alla människor, oavsett individuella förutsättningar, ska kunna vara delaktiga i ett demokratiskt samhälle präglad av informationsöverflöd och en mångfald av digitala möjligheter och utmaningar. Därför bör kulturplanen ytterligare tydliggöra vikten av ett utvecklat samarbete mellan olika aktörer som verkar för att öka medie- och informationskunnigheten och stärka människors delaktighet och förmågor i en digital värld.

Frågan om kulturens rum och platser handlar också till stor del om hus och lokaler. Allt mer av kulturarbetares tid går till att diskutera lokalfrågor, och allt mer av kulturens pengar går till hyror, renoveringar och reinvesteringar. Lokala initiativ kring kulturhyror och andra försök för att förbättra kulturverksamheternas förutsättningar att ta plats skulle kunna stärkas ytterligare med regionens hjälp. Region Skåne kan, både i egenskap av en stor fastighetsägare och i egenskap av en kraftfull

aktör med stort geografiskt upptagningsområde, ta initiativ i frågor som effektiv lokalanvändning och nytänkande kring hyressättning och kostnadsfördelning. Frågan tangerar de skrivningar som finns om gestaltad livsmiljö, men kan förtydligas ytterligare.

Barns och ungas rätt till kultur

I många kommuner utgör Kulturskolan den största satsningen på kultur för barn och unga, och dess betydelse kan nog inte överskattas. Samtidigt är Kulturskolan inte placerad i något av Region Skånes verksamhetsområden, vilket vi ser som problematiskt då verksamheten bidrar till måluppfyllelse av de kulturpolitiska mål som ställs. Vi önskar att kulturskoleverksamheten i respektive kommun, samt den särskilda regionala nytta som uppnås genom samverkan i regional kulturskola, lyfts fram tydligare i den regionala kulturplanen.

Bra att biblioteken lyfts fram som en viktig, och för många barn, första ingång till kulturupplevelser och eget skapande. Bibliotekens verksamhet för, av och med barn och unga är betydelsefull för att främja barns och ungas kreativa och demokratiska förmågor samt barns läs- och språkutveckling. Den regionala kulturplanen hade ytterligare kunnat betona och stärka samspelet mellan förskola, skola (exempelvis skolbibliotek och förskolebibliotek) och folkbibliotekens verksamhet.

Biblioteksverksamhet

I beskrivningen av de olika bibliotekstyperna som finns i Skåne bör även förskolebibliotek finnas med. I Lunds kommun är förskolebiblioteken en del av den kommunala biblioteksstrukturen i lika hög grad som skol- och folkbibliotek och Lunds kommuns nya biblioteksprogram gäller folk- förskole- och skolbiblioteksverksamhet. Förskolebibliotek finns på alla kommunala förskolor i Lunds kommun och drivs, samordnas och utvecklas i samarbete mellan barn- och skolförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.